

Кафедра географії та туризму

Földrajz és Turizmus Tanszék

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ / MÓDSZERTANI UTMUTATÓ

до самостійних робіт (для студентів заочної форми навчання) / önálló munkához
(levelezős hallgatók részére)

ІСТОРИЯ ТУРИЗМУ / TURIZMUSTÖRTÉNET

(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

Перший (бакалаврський) / Alapképzés (BA) (ступінь вищої освіти / felsőoktatás
szintje)

24 Сфера обслуговування, спеціальність: 242 Туризм і рекреація

24 Szolgáltatási szféra / 242 Turizmus és rekreáció

Освітня програма/ képzési program: Туризм / Turizmus

Укладач / Összeállította:

Бергхауер О.О. / Berghauer Sándor, PhD

к.г.н., доцент кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту
імені Ференца Ракоці ІІ

Берегове / Beregszász

2024 р. / 2024

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи теоретико-практичних знань з історії туризму. Зокрема, засвоєння логіки історичного розвитку туризму та його історичних форм, вивчення досвіду організації і ефективності функціонування сфери туризму в Україні.

Завдання: Розглянути історію туризму у зв'язку з певним типом культури, виявивши особливості мотивації подорожей, дати характеристику людині, що подорожує, у різних культурах; прослідкувати зміни в географії туризму у різні періоди історії; виявити об'єктивні передумови і причини становлення організованого туризму і зрозуміти тенденції його розвитку і національну специфіку; розкрити особливості українського туризму, його історію і особливості розвитку на всіх етапах, проаналізувати сучасний стан українського туризму; показати географію сучасного міжнародного туризму, головні тенденції і перспективи його розвитку.

2. RÖVID ISMERTETŐ

A tantárgy célja, hogy a hallgatók elméleti és gyakorlati ismereteket szerezzenek a turizmus történetéről. Kiemelt figyelmet kap a turizmus történelmi fejlődésének logikája és formái, valamint az Ukrajnában kialakult turisztikai szervezeti struktúrák és működésük hatékonyságának tanulmányozása.

Feladatok: A turizmus történetének vizsgálata az adott korszak kulturális sajátosságainak összefüggésében, különös tekintettel az utazási motivációk sajátosságaira és az utazók jellemzőire különböző kultúrákban. A turizmus földrajzi elterjedésének változásainak nyomon követése a történelem különböző korszakaiban. Az intézményesült turizmus kialakulásának objektív előfeltételeinek és mozgatórugóinak feltárása, fejlődési tendenciáinak és nemzeti sajátosságainak megértése. A turizmus ukrainai történetének és fejlődési sajátosságainak bemutatása minden történelmi szakaszban, valamint a mai ukrán turizmus állapotának elemzése. A nemzetközi turizmus földrajzának, főbb tendenciáinak és fejlődési kilátásainak bemutatása.

Самостійна робота / Önálló munka

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1.	Передумови виникнення подорожей і туризму в суспільстві / Az utazások és a turizmus társadalmi kialakulásának előzményei	11
2.	Подорожі в стародавньому світі / Az ókori világ utazásai	11
3.	Подорожі в епоху Середньовіччя / Utazások a középkorban	12
4.	Подорожі та великі географічні відкриття в другій половині XV-XVI столітті / A nagy földrajzi felfedezések korának utazásai	11
5.	Розвиток подорожей в епоху Просвітництва / A felvilágosodás korának utazásai	11
6.	Розвиток туризму в світі в XIX – першій половині XX століття / A turizmus fejlődése a 19. században és a 20. század első felében	11
7.	Розвиток туризму на українських землях у складі російської імперії, австро-угорської імперії / A turizmus fejlődése az ukrán területeken az osztrák–magyar monarchia fennállása alatt	11
8.	Найважливіші події історичного минулого Закарпаття та події пов'язані з туризмом краю / Kárpátalja múltjának fontosabb történelmi és a turizmussal összefüggő eseményei	12
9.	Міжнародний туризм XX століття. становлення масового туризму / Turizmus a 20. században és a tömegturizmus kialakulása	11
10.	Сучасний стан туристської галузі / Ukrajna turizmusának jelene	11
	Разом / Összesen	112

**ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ /
TÉMAK A HALLGATÓK ÖNÁLLÓ FELKÉSZÜLÉSHEZ:**

**ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ПОДОРОЖЕЙ І ТУРИЗМУ В
СУСПІЛЬСТВІ / AZ UTAZÁSOK ÉS A TURIZMUS TÁRSADALMI
KIALAKULÁSÁNAK ELŐZMÉNYEI**

Témakörök / Перелік тем:

Предмет і завдання історії туризму / A turizmustörténet tárgya és feladatai

Основні поняття історії туризму / A turizmustörténet alapfogalmai

Історичні етапи розвитку туризму / A turizmus fejlődésének történelmi szakaszai

Перший етап: від найдавніших часів до 1841 року / Első szakasz: az ősi időktől 1841-ig

Другий етап: 1841–1914 роки / Második szakasz: 1841–1914

Третій етап: 1914–1945 роки / Harmadik szakasz: 1914–1945

Четвертий етап: 1945 рік – до наших днів / Negyedik szakasz: 1945-től napjainkig

Fontosabb kérdések / Питання для самоконтролю:

- Mi az „utazás” fogalma, és milyen típusai léteznek? / Що таке «подорож» і які її основні види?
- Milyen történelmi tudományágak segítik a turizmus történetének kutatását? / Які історичні науки допомагають у вивченні історії туризму?
- Hogyan befolyásolta a vendégszeretet fejlődése a turizmus kialakulását? / Як розвиток гостинності вплинув на формування туризму?
- Milyen különbségek vannak a „turizmus” és a „zarándoklat” között? / Яка різниця між «туризмом» і «прочанством»?
- Milyen tényezők játszottak szerepet a szervezett turizmus kialakulásában? / Які фактори сприяли становленню організованого туризму?
- Mikor és hol jelent meg először a „turizmus” kifejezés az irodalomban? / Коли і де вперше з'явився термін «туризм» у літературі?
- Milyen főbb történelmi szakaszokra osztható a turizmus fejlődése? / На які основні історичні етапи можна поділити розвиток туризму?

- Milyen tényezők ösztönözték az embereket utazásra az első szakaszban? / Які чинники спонукали людей подорожувати на першому етапі розвитку туризму?
- Miért tekinthető 1841 a szervezett turizmus kezdetének? / Чому 1841 рік вважається початком організованого туризму?
- Milyen változások jellemezték a harmadik szakaszban a turizmus fejlődését? / Які зміни характеризували розвиток туризму на третьому етапі?
- Milyen hatása volt a turizmus fejlődésére a tudományos és technológiai fejlődésnek? / Як науково-технічний прогрес вплинув на розвиток туризму?
- Miért vált a negyedik szakaszban a turizmus tömeges jelenséggé? / Чому на четвертому етапі туризм став масовим явищем?
- Hogyan befolyásolja a turizmus a globalizációs folyamatokat? / Як туризм впливає на процеси глобалізації?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфінєнко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
4. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
5. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022р. / 2022
6. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
7. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.

ПОДОРОЖІ В СТАРОДАВНЬОМУ СВІТІ / AZ ÓKORI VILÁG UTAZÁSAI

Témakörök / Перелік тем:

Ключові цивілізації стародавнього світу / Az ókori világ nagy civilizációi

Стародавня Греція / Az ókori Görögország

Римська імперія / A Római Birodalom

Fontosabb kérdések / Питання для самоконтролю:

- Mely civilizációk játszottak kulcsszerepet az ókori kereskedelem fejlődésében? / Які цивілізації відіграли ключову роль у розвитку торгівлі в давнину?
- Mi volt a fő célja a sumér kereskedelmi utaknak, és milyen árut szállítottak? / Яка була головна мета шумерських торгових шляхів, і які товари перевозили?
- Hogyan járultak hozzá a föníciaiak az ókori tengeri utazások fejlődéséhez? / Як фінікійці сприяли розвитку морських подорожей у давнину?
- Milyen szerepet játszott a Nílus a kereskedelemben és a kultúrában az ókori Egyiptomban? / Яку роль відігравав Ніл у торгівлі та культурі Стародавнього Єгипту?
- Mely ókori görög tudósok és filozófusok utaztak Egyiptomba, és miért? / Які давньогрецькі вчені та філософи подорожували до Єгипту і з якою метою?
- Miért volt jelentős a Nagy Selyemút az ókori világban? / Чому Великий Шовковий шлях був важливим у стародавньому світі?
- Hogyan járultak hozzá a római utak és infrastruktúra a birodalom összeköttetéséhez? / Як римські дороги та інфраструктура сприяли з'єднанню імперії?
- Milyen gyógyfürdők és kurortok működtek az ókori világban, és mi volt a céljuk? / Які курорти та лікувальні джерела функціонували в стародавньому світі, і яка була їхня мета?
- Hogyan segítették az ókori útikönyvek a felfedezőket és kereskedőket? / Як давні путівники допомагали мандрівникам та торговцям?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфінєнко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
4. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
5. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022р. / 2022
6. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
7. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.

ПОДОРОЖІ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ / UTAZÁSOK A KÖZÉPKORBAN

Témakörök / Перелік тем:

Соціально-економічна характеристика розвитку подорожей в епоху Середньовіччя / Az utazások társadalmi-gazdasági jellemzői a középkorban

Походи і подорожі Середньовіччя / Hadjáratok és utazások a középkorban

Розвиток мореплавства в VII-XV ст. в Арабському світі / A hajózás fejlődése a VII-XV. században az arab világban

Подорожі вікінгів у VIII-XII століттях / A vikingek utazásai a VIII-XII. században

Fontosabb kérdések / Питання для самоконтролю:

- Melyek voltak a középkori utazások legfőbb típusai? / Якими були основні види подорожей у Середньовіччі?
- Miért vált a zarándoklat a középkorban népszerűvé, és milyen szerepet játszott az egyház ebben? / Чому прочанство стало популярним у Середньовіччі, і яку роль у цьому відігравала церква?
- Hogyan befolyásolták a keresztes hadjáratok az európaiak világképét és mindennapi életét? / Як хрестові походи вплинули на світогляд європейців та їхнє повсякденне життя?
- Milyen szerepe volt a gazdasági tényezőknek a középkori utazások fejlődésében? / Яку роль відігравали економічні чинники у розвитку подорожей у Середньовіччі?
- Milyen pozitív hatásai voltak a keresztes hadjáratoknak a kereskedelem és a kultúra terén? / Які позитивні наслідки мали хрестові походи для торгівлі та культури?
- Miért jelentett fordulópontot a Római Birodalom bukása az emberiség történetében? / Чому падіння Римської імперії стало переломним моментом в історії людства?
- Milyen tényezők befolyásolták a középkori utazások fejlődését? / Які чинники вплинули на розвиток подорожей у Середньовіччі?

- Hogyan járult hozzá a vallás a középkori utazásokhoz és zarándoklatokhoz? / Як релігія сприяла розвитку подорожей і паломництва у Середньовіччі?
- Mi volt a lovagrendek szerepe a középkori utazók védelmében? / Яка була роль лицарських орденів у захисті мандрівників у Середньовіччі?
- Melyek voltak a középkor legfontosabb útvonalai, és milyen célokat szolgáltak? / Якими були найважливіші середньовічні шляхи, і які цілі вони обслуговували?
- Hogyan befolyásolta a középkor világképét a vallási és kulturális utazások terjedése? / Як поширення релігійних і культурних подорожей вплинуло на світогляд середньовіччя?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

8. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
9. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
10. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфіненко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
11. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
12. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022р. / 2022
13. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
14. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.

ПОДОРОЖІ ТА ВЕЛИКІ ГЕОГРАФІЧНІ ВІДКРИТТЯ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XV-XVI СТОЛІТТІ / A NAGY FÖLDRAJZI FELFEDEZÉSEK KORÁNAK UTAZÁSAI

Témakörök / Перелік тем:

- Соціально-економічна характеристика та чинники розвитку подорожей в епоху Відродження / Az utazások társadalmi-gazdasági jellemzői és fejlődési tényezői a reneszánsz korszakában
- Розвиток мореплавства та Великі географічні відкриття / A hajózás fejlődése és a nagy földrajzi felfedezések
- Нові складові у сфері гостинності в XV-XVI століттях / Az új vendéglátási elemek a XV-XVI. században
- Основні види та значення подорожей в XV-XVI століттях / Az utazások fő típusai és jelentősége a XV-XVI. században

Fontosabb kérdések / Питання для самоконтролю:

- Mi volt a humanizmus szerepe az utazások fejlődésében az reneszánsz idején? / Яка роль гуманізму у розвитку подорожей в епоху Відродження?
- Hogyan befolyásolta a burzsoázia megjelenése az utazások természetét az reneszánszban? / Як поява буржуазії вплинула на характер подорожей в епоху Відродження?
- Milyen földrajzi tényezők ösztönözték az új területek felfedezését az reneszánsz idején? / Які географічні чинники спонукали до відкриття нових територій в епоху Відродження?
- Milyen szerepet játszottak a könyvnyomtatás és a térképkészítés a nagy földrajzi felfedezésekben? / Яку роль відіграли книгодрукування і картографія у Великих географічних відкриттях?
- Miért tartották a portugálok fontosnak az Atlanti-óceán kutatását és az új tengeri utak felfedezését? / Чому португальці вважали важливим дослідження Атлантичного океану і відкриття нових морських шляхів?
- Hogyan segítették a navigációs iskolák és a csillagászati obszervatóriumok a hajózást az reneszánsz idején? / Як навігаційні школи та астрономічні обсерваторії сприяли мореплавству в епоху Відродження?

- Melyek voltak a Nagy földrajzi felfedezések időszakának főbb szakaszai? / Які були основні етапи епохи Великих географічних відкриттів?
- Milyen szerepet játszottak a portugálok a Nagy földrajzi felfedezések történetében? / Яку роль відігравали португальці в історії Великих географічних відкриттів?
- Miért vált az Amerikai kontinens meghódítása tragédiává az indián civilizációk számára? / Чому завоювання Американського континенту стало трагедією для індіанських цивілізацій?
- Hogyan járult hozzá az inka birodalom infrastruktúrája az utazások fejlődéséhez? / Як інфраструктура імперії інків сприяла розвитку подорожей?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфінєнко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
4. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
5. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022р. / 2022
6. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
7. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.

РОЗВИТОК ПОДОРОЖЕЙ В ЕПОХУ ПРОСВІТНИЦТВА / A FELVILÁGOSODÁS KORÁNAK UTAZÁSAI

Témakörök / Перелік тем:

Основні чинники появи туризму в епоху Просвітництва / A turizmus megjelenésének fő tényezői a felvilágosodás korában

Подорожі та географічні відкриття XVII – XVIII століть / Utazások és földrajzi felfedezések a XVII–XVIII. században

Колоніальні володіння голландців / A hollandok gyarmati birtokai

Джеймса Кука / James Cook utazásai

Зміни в системі транспорту / Változások a közlekedési rendszerben

Fontosabb kérdések / Питання для самоконтролю:

- Mi jellemezte az emberi gondolkodásmódot a felvilágosodás korában? / Що характеризувало людський світогляд в епоху Просвітництва?
- Milyen szerepet játszottak a kereskedelmi hálózatok a korszak utazásainak fejlődésében? / Яку роль відігравали торговельні мережі у розвитку подорожей того часу?
- Miért váltak Olaszország és Franciaország a korszak utazóinak népszerű célpontjaivá? / Чому Італія та Франція стали популярними напрямками для мандрівників того часу?
- Hogyan befolyásolta a tudomány és kultúra fejlődése az utazások motivációját? / Як розвиток науки і культури вплинув на мотивацію подорожей?
- Milyen szerepe volt a tolerancia és a kulturális megértés előmozdításában az utazásoknak? / Яку роль подорожі відігравали у сприянні толерантності та культурному взаєморозумінню?
- Melyek voltak az utazások infrastruktúrájának fejlődését elősegítő fő tényezők a felvilágosodás korában? Які основні чинники сприяли розвитку інфраструктури для подорожуючих в епоху Просвітництва?
- Mi volt a legjelentősebb oka annak, hogy az angolokat a 18. században "utazók nemzetének" nevezték? / Яка була найважливіша причина, чому англійців у XVIII столітті називали "нацією мандрівників"?

- Hogyan járult hozzá a gyógyvizek és a tengeri fürdőzés népszerűsége az egészségügyi turizmus fejlődéséhez? / Як популярність цілющих вод і морських курортів сприяла розвитку оздоровчого туризму?
- Milyen hatással volt a 18. századi útépités Angliában és Franciaországban az utazásokra? / Який вплив мало будівництво доріг у XVIII столітті в Англії та Франції на подорожі?
- Milyen szerepet játszottak a kereskedelmi hálózatok a nemzetközi kapcsolatok bővítésében ebben az időszakban? / Яку роль відігравали торговельні мережі у розширенні міжнародних зв'язків у цей період?
- Miért váltak a svájci és olaszországi utazások népszerűvé az arisztokrácia körében a 18. században? / Чому подорожі до Швейцарії та Італії стали популярними серед аристократії у XVIII столітті?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфінєнко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
4. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
5. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022р. / 2022
6. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
7. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.

**РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В СВІТІ В XIX – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XX
СТОЛІТТЯ / A TURIZMUS FEJLŐDÉSE A 19. SZÁZADBAN ÉS A 20.
SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN**

Témakörök / Перелік тем:

Основні чинники та напрямки розвитку туризму і системи гостинності в світі в XIX — першій половині XX століття / A turizmus és a vendéglátási rendszer fejlődésének fő tényezői és irányai a XIX. századtól a XX. század első feléig

Роль літератури та культури / Az irodalom és a kultúra szerepe

Розвиток готельної справи / A szállodaipar fejlődése

Туристична діяльність Томаса Кука / Thomas Cook turisztikai tevékenysége

Створення перших туристичних об'єднань і міжнародних організацій / Az első turisztikai egyesületek és nemzetközi szervezetek létrejötte

Fontosabb kérdések / Основні питання:

- Milyen tényezők vezettek a turizmus fejlődéséhez a XIX. század második felében? / Які фактори сприяли розвитку туризму в другій половині XIX століття?
- Miért vált Nagy-Britannia a turisztikai tevékenység úttörőjévé? / Чому Велика Британія стала піонером туристичної діяльності?
- Mely országokban jelentek meg először a turisztikai irodák, és milyen céllal alapították őket? / В яких країнах вперше з'явилися туристичні бюро, і з якою метою їх створювали?
- Hogyan befolyásolta a közlekedési infrastruktúra fejlődése a turizmus elterjedését? / Як розвиток транспортної інфраструктури вплинув на поширення туризму?
- Milyen szerepet játszottak az írók a XIX. századi turizmus népszerűsítésében? / Яку роль відігравали письменники у популяризації туризму XIX століття?
- Melyek voltak a XIX. század legfontosabb újításai a szállodaiparban? / Які найважливіші нововведення з'явилися в готельній індустрії XIX століття?

- Milyen tényezők segítették elő a szervezett turizmus kialakulását és népszerűvé válását? / Які фактори сприяли становленню та популярності організованого туризму?
- Milyen szerepet játszott Thomas Cook a modern turizmus kialakulásában? / Яку роль відіграв Томас Кук у формуванні сучасного туризму?
- Miért vált az alkoholfogyasztás elleni küzdelem Cook korai tevékenységének központi elemévé? / Чому боротьба з алкоголізмом стала центральною частиною ранньої діяльності Кука?
- Milyen jelentősége volt Cook első csoportos utazásának 1841-ben? / Яке значення мала перша групова подорож Кука у 1841 році?
- Hogyan növelte Thomas Cook a turizmus kényelmét és biztonságát? / Як Томас Кук підвищив комфорт і безпеку туризму?
- Milyen hatással volt a Cook által szervezett utazások ára a munkásosztály számára? / Як вплинула вартість подорожей, організованих Куком, на робітничий клас?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфіненко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
4. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
5. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022p. / 2022
6. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
7. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.

**РОЗВИТОК ТУРИЗМУ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У СКЛАДІ
РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ, АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ / A TURIZMUS
FEJLŐDÉSE AZ UKRÁN TERÜLETEKEN AZ OSZTRÁK–MAGYAR
MONARCHIA FENNÁLLÁSA ALATT**

Темакörök / Перелік тем:

Готельні послуги та розвиток курортів у XIX – на початку XX століття /
Szállodai szolgáltatások és a fürdőhelyek fejlődése a XIX. században és a XX.
század elején

Політичні та соціально-економічні чинники розвитку туризму в Австро-
Угорській імперії / A turizmus fejlődésének politikai és társadalmi-gazdasági
tényezői az Osztrák–Magyar Monarchiában

Туризм на українських землях у складі Польщі (1921–1939 pp.) / A ukrán
fejlődése Lengyelország területén (1921–1939)

Fontosabb kérdések / Основні питання:

- Hogyan befolyásolta a közlekedési infrastruktúra fejlődése a turizmus alakulását a XIX – XX. század fordulóján Ukrajnában? / Як розвиток транспортної інфраструктури вплинув на формування туризму в Україні на межі XIX – XX століть?
- Miért volt stratégiai jelentőségű Ukrajna a cári Oroszország számára, és hogyan hatott ez a turizmus fejlődésére? / Чому Україна мала стратегічне значення для Російської імперії і як це вплинуло на розвиток туризму?
- Milyen tényezők járultak hozzá a turizmus fellendüléséhez a Fekete-tenger és a Krím térségében? / Які чинники сприяли розвитку туризму в регіоні Чорного моря та Криму?
- Milyen hatással volt a jobbágyság eltörlése 1848-ban a Habsburg Birodalomban a turizmus fejlődésére? / Як вплинуло скасування кріпосного права в 1848 році в Габсбурзькій імперії на розвиток туризму?
- Milyen természeti erőforrásokat szállítottak Galíciából és Bukovinából más régiókba? / Які природні ресурси перевозили з Галичини та Буковини до інших регіонів?

- Milyen szerepet játszott a kulturális érdeklődés a gazdag osztrák–magyar rétegek utazási szokásaiban? / Яку роль відігравала культурна зацікавленість у подорожах заможних верств Австро-Угорщини?
- Milyen szervezetet alapított Iván Kripjakovics 1921-ben Lvivben? / Яку організацію заснував Іван Крип'якевич у 1921 році у Львові?
- Milyen tevékenységeket folytatott a "Чорногора" turisztikai társaság? / Якими видами діяльності займалося туристичне товариство «Чорногора»?
- Melyik évben alakult meg a "Плай" turisztikai társaság, és mi volt a fő tevékenysége? / У якому році було засноване туристичне товариство «Плай», і яка була його основна діяльність?
- Hogyan támogatta a lengyel állam a turizmus fejlődését a 20. század első felében? / Як польська держава сприяла розвитку туризму в першій половині XX століття?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфіненко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
4. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
5. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022p. / 2022
6. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
7. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.

НАЙВАЖЛИВІШІ ПОДІЇ ІСТОРИЧНОГО МИНУЛОГО ЗАКАРПАТТЯ ТА ПОДІЇ ПОВ'ЯЗАНІ З ТУРИЗМОМ КРАЮ / KÁRPÁTALJA MÚLTJÁNAK FONTOSABB TÖRTÉNELMI ÉS A TURIZMUSSEL ÖSSZEFÜGGŐ ESEMÉNYEI

Témakörök / Перелік тем:

Важливі історичні події Закарпаття та їх зв'язок із туризмом / Kárpátalja fontos történelmi eseményei és azok kapcsolata a turizmussal

Реформація та етнічні зміни у XVI-XVIII століттях / A reformáció és az etnikai változások a XVI-XVIII. században

Економічний розвиток та туризм у XIX – на початку XX століття / Gazdasági fejlődés és turizmus a XIX. században és a XX. század elején

Важливі події першої половини XX століття / A XX. század első felének fontos eseményei

Туризм у Закарпатті в період СРСР / A turizmus Kárpátalján a Szovjetunió időszakában

Fontosabb kérdések / Основні питання:

- Milyen történelmi események befolyásolták Kárpátalja turizmusának kialakulását és fejlődését? / Які історичні події вплинули на формування та розвиток туризму на Закарпатті?
- Milyen népek és kultúrák hagyták nyomukat Kárpátalja területén a történelem folyamán? / Які народи та культури залишили свій слід на території Закарпаття впродовж історії?
- Miért játszott fontos szerepet Kárpátalja földrajzi elhelyezkedése a régió történelmében és turizmusában? / Чому географічне розташування Закарпаття відіграло важливу роль в історії та туризмі регіону?
- Milyen hatással voltak a történelmi események Kárpátalja turizmusának fejlődésére? / Який вплив історичні події мали на розвиток туризму в Закарпатті?
- Hogyan változott Kárpátalja etnikai összetétele a 15–18. század folyamán, és milyen szerepet játszottak ebben a betelepítések? / Як змінювався етнічний склад Закарпаття у XV–XVIII століттях, і яку роль у цьому відіграли переселення?

- Milyen turisztikai jelentősége van Kárpátalja református templomainak és egyházi örökségének? / Яке туристичне значення мають реформатські церкви та релігійна спадщина Закарпаття?
- Milyen hatással volt a Szovjetunióhoz való csatlakozás Kárpátalja turizmusának fejlődésére? / Який вплив приєднання до Радянського Союзу мало на розвиток туризму в Закарпатті?
- Milyen szerepet játszottak a szovjet turisztikai szervezetek, mint az Intourist és a Szputnik Kárpátalja turizmusában? / Яку роль відігравали радянські туристичні організації, такі як Інтурист і Супутник, у розвитку туризму в Закарпатті?
- Miért vált Kárpátalján az egészségturizmus a vezető turisztikai ágazattá a szovjet időszakban? / Чому в Закарпатті під час радянського періоду оздоровчий туризм став провідною туристичною галуззю?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
4. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022р. / 2022
5. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.
6. Batizi E.: A viski várhegyi fürdő. In: Máramaros megye. Honismereti írások a monarchia korából, Budapest – Beregszász, pp 57–60., 1997
7. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
8. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.
9. Berghauer S.: Kárpátalja turizmusa / Туристичне краєзнавство Закарпаття. Főiskolai jegyzet. II. RF KMF. Beregszász, 2014
10. Brenzovics László et al. (szerk.) Kárpátalja története örökség és kihívások. Monográfia. II. RF KMF – „RIK-U” Kft., Beregszász–Ungvár, 2021
11. Berghauer Sándor: Kárpátalja turizmusának kutatástörténete. In: Barkáts, Jenő (szerk.) Fiatal kárpátaljai magyar kutatók a természettudományi kutatásban. Beregszász, Ukrajna: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (2004) 118 p. pp. 79-83. , 5 p.
12. Berghauer S.: A turizmus, mint kitörési pont Kárpátalján (?) (Értékek, remények,

lehetőségek Ukrajna legnyugatibb megyéjében). PhD értekezés. Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Földtudományok Doktori Iskola, Pécs, 2012 p. 213

**МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ XX СТОЛІТТЯ.
СТАНОВЛЕННЯ МАСОВОГО ТУРИЗМУ / TURIZMUS A 20.
SZÁZADBAN ÉS A TÖMEGTURIZMUS KIALAKULÁSA**

Témakörök / Перелік тем:

Міжнародний туризм XX століття / A nemzetközi turizmus a XX. században

Соціально-економічні чинники розвитку туризму у світі в другій половині XX століття / A turizmus fejlődésének társadalmi-gazdasági tényezői a XX. század második felében

Особливості світової туристичної індустрії та основні види туризму в світі у другій половині XX століття / A modern turizmus fő vonásai és a turizmus fő típusai a XX. század második felében

Fontosabb kérdések / Основні питання:

- Miért vált az autóközlekedés a XX. század végére a legelterjedtebb turistai közlekedési eszközzé? / Чому автомобільний транспорт став найпоширенішим видом туристичного транспорту наприкінці XX століття?
- Hogyan befolyásolta a légi közlekedés fejlődése a turizmus növekedését a XX. század második felében? / Як розвиток авіап перевезень вплинув на зростання туризму в другій половині XX століття?
- Milyen tényezők járultak hozzá Európában a turisztikai és rekreációs áramlások koncentrációjához?
- Які фактори сприяли концентрації туристичних і рекреаційних потоків у Європі?
- Mi volt a Schengeni Egyezmény jelentősége a nemzetközi turizmus fejlődésében? / Яке значення мала Шенгенська угода для розвитку міжнародного туризму?
- Milyen új turisztikai típusok és igények jelentek meg a XX. század második felében? / Які нові типи туризму та потреби виникли в другій половині XX століття?
- Melyik közlekedési eszköz volt a legelterjedtebb a turizmusban a XX. század végén? / Який транспортний засіб був найпоширенішим у туризмі наприкінці XX століття?

- Milyen két fő modellt különböztetünk meg a XX. század második felében a szállodaiparban? / Які дві основні моделі готельного бізнесу існували у другій половині XX століття?
- Milyen szerepet játszottak a légitársaságok a szállodaipar fejlődésében? / Яку роль відігравали авіакомпанії у розвитку готельної індустрії?
- Milyen új turisztikai formák váltak népszerűvé a XX. század második felében? / Які нові види туризму стали популярними у другій половині XX століття?
- Mi volt a távmérés (timeshare) lényege, és miért vált népszerűvé? / У чому полягала суть таймшеру і чому він став популярним?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфінєнко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
4. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
5. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022р. / 2022
6. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
7. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.

СУЧАСНИЙ СТАН ТУРИСТСЬКОЇ ГАЛУЗІ / UKRAJNA TURIZMUSÁNAK JELENE

Témakörök / Перелік тем:

Український туризм як складова міжнародного туризму / Az ukrán turizmus mint a nemzetközi turizmus része

Розвиток туризму в Україні: виклики, тенденції та трансформації / A turizmus fejlődése Ukrajnában: kihívások, tendenciák és átalakulások

Fontosabb kérdések / Основні питання:

- Mi az „utazás” fogalma, és milyen típusai léteznek? / Що таке «подорож» і які її основні види?
- Milyen ciklusok jellemezték Ukrajna turizmusának fejlődését az elmúlt két évtizedben? / Які цикли характеризували розвиток туризму в Україні за останні два десятиліття?
- Milyen hatással volt a 2004-es narancsos forradalom Ukrajna nemzetközi turizmusára? / Який вплив мала Помаранчева революція 2004 року на міжнародний туризм в Україні?
- Hogyan befolyásolta a 2008-as gazdasági világválság Ukrajna turizmusát? / Як світова економічна криза 2008 року вплинула на туризм в Україні?
- Milyen következményei voltak a 2014-es orosz–ukrán konfliktusnak az ország turizmusára? / Які наслідки мав російсько-український конфлікт 2014 року для туризму в країні?
- Hogyan érintette a Covid-19 járvány az ukrán turizmust, és milyen változások történtek ennek hatására? / Як пандемія Covid-19 вплинула на український туризм і які зміни відбулися внаслідок цього?
- Mely országokból érkeztek a legtöbben Ukrajnába 2021-ben, és hogyan változott a turisták összetétele? / З яких країн найбільше туристів приїжджало до України у 2021 році, і як змінився склад відвідувачів?
- Milyen szerepet játszik a belső turizmus Ukrajnában, és hogyan változott annak jelentősége a 2014-es események után? / Яку роль відіграє внутрішній туризм в Україні, і як змінилося його значення після подій 2014 року?

- Міért vált Kárpátalja az egyik legnépszerűbb ukrán turisztikai célponttá az utóbbi években? / Чому Закарпаття стало одним із найпопулярніших туристичних напрямків в Україні в останні роки?

IRODALOM / ЛІТЕРАТУРА

1. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
2. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
3. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфіненко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
4. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
5. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022p. / 2022
6. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.
7. Berghauer Sándor: Kárpátalja turizmusának kutatástörténete. In: Barkáts, Jenő (szerk.) Fiatal kárpátaljai magyar kutatók a természettudományi kutatásban. Beregszász, Ukrajna: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (2004) 118 p. pp. 79-83. , 5 p.
8. Berghauer S.: A turizmus, mint kitörési pont Kárpátalján (?) (Értékek, remények, lehetőségek Ukrajna legnyugatibb megyéjében). PhD értekezés. Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Földtudományok Doktori Iskola, Pécs, 2012 p. 213

ЗРАЗОК КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ / MINTADOLGOZAT

Név / ПІБ:

Szak / Спеціальність

Dátum / Дата:

Modulzáró dolgozat / Модульна контрольна робота

Turizmustörténet / Історія туризму

Definíciók / Дайте визначення поняттям:

1. Zarándoklat / Прочанство (2 pont)
2. Utazás / Подорож (2 pont)
3. Vendéglátás / Гостинність (2 pont)
4. Mikor költözött a Máltai Lovagrend Málta szigetére / Коли Орден Мальти поселився на острів Мальта? (2 pont)
5. A vikingek a Földközi-tenger mely szigetén alapítottak államot / На якому острові Середземного моря вікінги створили державу? (3 pont)
6. Soroljon fel néhányat a turizmustörténet terminológiái közül / Перерахуйте деякі терміни з історії туризму (4 pont)
7. A „Turizmus” szó eredete / Термін «туризм» походить (5 pont):
 - a.
 - b.
 - c.
8. Ismertesse a turizmustörténet negyedik korszakának legfontosabb jellemzőit! / Четвертий етап розвитку туризму характеризується такими рисами: (6 pont)
9. A görögök és rómaiak utazásai az ókorban / Подорожі греків та римлян у давнину (10 pont)
10. Jellemezze a vikingek 8-12. századi utazásait / Охарактеризуйте подорожі вікінгів у 8 – 12 ст. (10 pont)

Базова література

8. Устименко Л.М. Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. 4-те видання, Алерта, 2023
9. Федорченко В.К. – Дьорова Т.А.: Історія туризму в Україні. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Вища Школа, Київ 2012
10. Лиман С.І. Історія туризму: навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм") / Сергій Іванович Лиман, Анатолій Юрійович Парфінєнко, Іван Сергійович Посохов ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна; гол. ред. В. І. Кочубей. – Суми: Університетська книга, 2018. – 371 с.
11. Бергхауер О.: Історія туризму / Turizmustörténet. Тези лекцій / Előadások tézisei. Кафедра географії та туризму / Földrajz és Turizmus Tanszék. Берегове / Beregszász. 2021
12. Бергхауер О. – Папп Г. – Товт А. – Олаг Н.: Історія туризму / Turizmustörténet. Методичні вказівки / Módszertani útmutató до практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни / a gyakorlati feladatok teljesítéséhez és a modulzáró dolgozatok megírásához. Берегове / Beregszász 2022p. / 2022

Додаткова література

13. Batizi E.: A viski várhegyi fürdő. In: Máramaros megye. Honismereti írások a monarchia korából, Budapest – Beregszász, pp 57–60., 1997
14. Michalkó G.: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Székesfehérvár 2004
15. Устименко Л. М., Афанасьєв І.Ю.: Історія туризму. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес 2005. 320 с.
16. Berghauer S.: Kárpátalja turizmusa / Туристичне краєзнавство Закарпаття. Főiskolai jegyzet. II. RF KMF. Beregszász, 2014
17. Brenzovics László et al. (szerk.) Kárpátalja története örökség és kihívások. Monográfia. II. RF KMF – „RIK-U” Kft., Beregszász–Ungvár, 2021
18. Berghauer Sándor: Kárpátalja turizmusának kutatástörténete. In: Barkáts, Jenő (szerk.) Fiatal kárpátaljai magyar kutatók a természettudományi kutatásban. Beregszász, Ukrajna: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (2004) 118 p. pp. 79-83. , 5 p.
19. Berghauer S.: A turizmus, mint kitörési pont Kárpátalján (?) (Értékek, remények, lehetőségek Ukrajna legnyugatibb megyéjében). PhD értekezés. Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Földtudományok Doktori Iskola, Pécs, 2012 p. 213